herpy

KAMÆLEONER

Werner's Chameleon

Trioceros werneri

Trioceros werneri er en middelstor, levendefødende kamæleon fra de kølige bjerge i det sydlige og centrale Tanzania. Hannen har tre horn, to over øjnene og ét på snuden, mens hunnen kun har et enkelt næsehorn eller slet intet. Arten kræver kølige dage, en kraftig afkøling om natten og lang tåge om morgenen, og den er sjælden i terrariehold.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo werneri*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-30 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-6 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-22 °C**
Hotspot	**24-26 °C**
Temperatur, nat	**10-15 °C**
Luftfugtighed	**50-100 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**6-12 mdr.**
Kuldstørrelse	**8-30 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**210-300 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Trioceros*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som i Danmark udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Trioceros werneri er en middelstor, træboende kamæleon, der bliver 25-30 cm lang inklusive halen. Hannen har tre horn: to foran øjnene og ét på snuden. Hunnen har kun ét stort næsehorn eller ingen horn. Forskellen kan ses fra en alder af omkring fire måneder. Bagpå hovedet sidder store, sammenvoksede hjelmflapper, der minder om dem hos *Trioceros fuelleborni*, men er dækket af flere og finere plader. Grundfarven er brun med cremefarvede tegninger, og den rødlige hud mellem skællene giver ofte dyret et rødt skær.

Arten er levendefødende. Hunnen bærer ungerne i kroppen og føder dem fuldt udviklede. Hannerne er moderat aggressive over for artsfæller, og voksne dyr skal holdes hver for sig.

Det videnskabelige navn hædrer den østrigske zoolog Franz Werner. Arten rummer flere lokale former, og nogle af dem bliver formentlig skilt ud som egne arter eller underarter. I terrariehold skelnes der mellem formen fra Udzungwa-bjergene ved Mufindi, som er den mest almindelige, og den sjældnere, grønne form fra Nguru-bjergene.

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Trioceros werneri*. Pasningen bygger på artens bjergklima og på de få erfaringer fra fangenskab, og tal, der ikke er dokumenteret for arten, er lånt fra andre bjergkamæleoner af slægten *Trioceros* og nævnt i teksten.

Udbredelse og levested

Trioceros werneri findes kun i Tanzania: i Udzungwa- og Uluguru-bjergene i bjergkæden Eastern Arc og på Ufipa-plateauet i sydvest. Lokale former kendes også fra Nguru-bjergene. Typelokaliteten blev oprindelig angivet forkert og er senere rettet til Udzungwa-bjergene.

Arten lever i 1.700-2.600 meters højde. Tanzania har et forbud på ubestemt tid mod udførsel af vilde dyr, så dyr i handlen stammer fra tidligere udførte dyr og deres afkom.

> **Oprindelig udbredelse:** Tanzania.

LEVESTED

Arten lever i bjergskov og tilgrænsende krat højt oppe i bjergene. I 1.700-2.600 meters højde er luften kølig og fugtig, og nætterne er markant køligere end dagene. Dyrene lever i tæt, grenet vegetation, hvor de finder skjul og drikker dråber fra bladene.

De nøjagtige temperaturer i levestedet er ikke målt. Klimaet svarer til det, andre bjergarter af slægten som *Trioceros jacksonii* og *Trioceros hoehnelii* lever i.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 60 × 60 × 90 cm (længde × bredde × højde). Målet er lånt fra andre middelstore bjergkamæleoner af slægten *Trioceros*, fx *Trioceros quadricornis*, og er et minimum. Højden bruges mere end bunden, og større er bedre.

Et hybridterrarie af glas og net giver ventilation og holder på nattefugten. Stillestående luft giver luftvejsinfektioner, så net i toppen og en lille blæser er nyttige. Terrariet skal helst stå et køligt sted, hvor nætterne kan blive køligere end i en opvarmet stue, fx i et velventileret drivhus eller i et køligt rum. Om sommeren kan arten holdes udendørs i køligt vejr.

Indret terrariet tæt med levende planter, tynde grene og kviste i flere højder, så dyret kan klatre og trække sig tilbage i løv. Bund er ikke nødvendig. Et afløb fjerner overskydende vand.

TEMPERATUR

Arten er et bjergdyr og tåler varme dårligt. Dagtemperaturen i terrariet skal være 20-22 °C. Om natten skal temperaturen falde kraftigt til 10-15 °C. Det tydelige fald er afgørende for sundheden, især hos unger, hvor manglende nattefald formodes at ligge bag pludselige dødsfald.

En svag solplads på 24-26 °C lader dyret varme sig op om morgenen. Tallet er lånt fra *Trioceros hoehnelii*, og resten af terrariet må ikke komme over 24 °C. I en varm lejlighed om sommeren kan terrariet flyttes til et køligt rum eller køles.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kræver høj fugtighed, og terrariet skal tørre ud i løbet af dagen. Tåge fra en ultralydsfugter i 3-4 timer om morgenen holder luftfugtigheden høj, og terrariet forstøves i 5-10 minutter både om morgenen og om eftermiddagen. Dyrene drikker dråber fra bladene og tager gerne imod et drypanlæg i løbet af dagen. Arten drikker ikke af en skål.

Om natten skal luftfugtigheden være høj, og om dagen må den falde til omkring 50-60 %. Overflader, der er våde hele tiden, giver sår og skimmel. Brug destilleret vand i fugteren, og sæt to hygrometre i hver sin ende af terrariet.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv. Giv 12 timers lys om dagen hele året med et T5 HO-rør på 6500 K eller en kraftig LED-lampe over terrariets bredde.

UVB anbefales. Behovet er ikke dokumenteret for arten, men Ferguson-zone 2 er et sikkert udgangspunkt for en bjergkamæleon, der lever i tæt vegetation. Sigt efter et UV-indeks på 2-3 på solpladsen og giv dyret mulighed for at søge skygge. UVB-rør skiftes efter producentens anvisning, fordi effekten falder med alderen.

Direkte sol gennem glas giver ingen UVB og kan overophede et lille terrarie.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

T. werneri er insektæder og æder det meste, der er lille nok. Giv fårekyllinger, silkeorme, græshopper, fluer og andre småinsekter af passende størrelse. Insekterne skal selv have et godt, vitaminrigt foder, så de er nærende, når de ædes.

Arten er følsom over for syntetiske tilskud og får let ødemer. Drys derfor insekterne med rent kalk uden D3 og brug ikke multivitaminer uden grund. Det gælder især drægtige hunner, som får ekstra kalk. Mængden er ikke dokumenteret for arten og er lånt fra *Trioceros jacksonii*: unger får føde dagligt, og voksne dyr får et par måltider om ugen, så de holder en slank vægt.

Brug ikke insekter fra naturen.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Voksne dyr mobber hinanden og må ikke holdes sammen, og hanner skal ikke kunne se hinanden. Drægtige hunner holdes alene.

Arten er et udstillingsdyr, ikke et kæledyr. Håndtering skal være kort og sjælden, for stress svækker dyret. Mørk farve kan være tegn på kulde, stress eller sygdom.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen kendes på de tre horn, mens hunnen har ét næsehorn eller ingen horn, og forskellen ses fra omkring fire måneders alderen. Dyrene kan være kønsmodne allerede efter omkring seks måneder, men hunner skal først parres, når de er udvoksede og i god kondition, tidligst omkring et år gamle.

PARRING

Arten er sjælden i terrariehold og opdrættes kun i lille omfang, så erfaringerne er begrænsede. Før hunnen til hannens terrarie, og skil dem ad, når parringen er overstået, eller hunnen afviser hannen. Hunnen får normalt ét kuld om året.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er levendefødende, så der lægges ingen æg og er ikke brug for en æglægningskasse. Unge hunner får omkring 8 unger, og store, fuldt udvoksede hunner kan få 24-30. Drægtige hunner holdes alene med ekstra kalk i føden og de samme kølige forhold som ellers.

INKUBATION

Der er ingen inkubation. Drægtigheden varer 7-10 måneder. Hunnen skal under hele drægtigheden have nattefaldet og tågen. Føder hun ikke til tiden, eller bliver hun mørk, slap og holder op med at æde, skal hun til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne tager gerne små fårekyllinger og silkeorme. Nattefaldet og tågen om morgenen er særligt vigtige for unger. Hold dem køligt, i et terrarie med samme klima som de voksne, med mange tynde grene og meget løv. Unger skal ikke holdes sammen, når kønnet kan ses.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Pludselige dødsfald hos unger, især uden et tydeligt fald i temperaturen om natten.

- Ødemer og vævsvæske efter syntetiske tilskud og overdosering af vitaminer.
- Luftvejsinfektioner ved stillestående luft eller for våde overflader. Tegn er gaben, vejrtrækning med åben mund og slim.
- Knoglesvind (MBD) ved for lidt UVB eller kalk: bløde kæber og skæve lemmer.
- Sår og skimmel af grene, der er våde hele tiden.
- Udmattede hunner og besværlige fødsler.

Levetiden er ikke dokumenteret for arten; 5-6 år svarer til andre små bjergkamæleoner som *Trioceros hoehnelii*. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved ophørt fødeindtagelse, mørk farve, slaphed eller åndedrætsbesvær.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.